

Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏԻՎ Տ. ՆԻԿՈԼ ԱՎԱԳ ԳԱՀԱՆԱ ԲԱՎԵՑԱՆԻ (1879—1955)

Մայիսի 3-ին, երկարատև և ծանր հիվանդությունից հետո, խոր ծերության հասակում ի Տեր հանգչավ Մայր Աթոռի սիրված ու հարգված միաբան արժանապատիվ Տ. Նիկոլ (Տ. Նիկողայոս) ավագ քահանա Բավեյանը։

Հանգուցյալը ծնվել է Նոր-Բայազետում 1879 թվին։ Նա իր սկզբնական կրթությունն ստացել է ծննդավայրի ծխական դպրոցում և հետագայում շարունակել Նրբականի թեմական դպրոցում։

Քսան տարեկան հասակում, 1899 թվականին, ընտանեկան հոգսի ծանրության տակ, նա գալիս է Թբիլիսի և աշխատում Ս. Սարգիս եկեղեցում, որպես տիրացու։ Կարճ ժամանակում, այստեղ իր գեղեցիկ ձայնով, զբաղվում է թե՛ հոգևոր իշխանության, թե՛ քահանայության և թե՛ ժողովրդի համակրությունն ու ուշադրությունը։ Նրա մանկության տարիների երազն է լինում հոգևորական դառնալ և անշահախնդիր ոգով ծառայել Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցուն։ Բայց թերի ուռումը թույլ չի տալիս նրան Թբիլիսիի նման տեղում հոգևոր կոչում ստանալ և քահանայադրծել։ Հաջորդ տարիները Տ. Նիկոլի համար լինում են ինքնակրթության և վերապատրաստման աշխատանքներին նվիրված համառ ճիգի տարիներ։ Ինքնակրթությամբ հաջողվում է ձեռք բերել կայուն գիտելիքներ հոգևոր ասպարեզում ծառայելու համար և վերջապես Թբիլիսիի մոտ գտնվող Լիս գյուղի եկեղեցու համար ձեռնադրվում սարկավագ։

Թբիլիսիի հասարակությունը չէր ուզում զրկվել իր քաղցրահոտ խոսակցից, և ահա շուտով նա Թբիլիսի է գալիս և սպասավորում Վանք կոչված առաջնորդանիստ Մայր եկեղեցում։

1915 թվականին Թբիլիսիի առաջնորդական փոխանորդ Տ. Նիկոլի հայկական Սուբիասյանից ձեռնադրվում է քահանա։ Իր եկեղեցական երգեցողությամբ նա նվաճում է Թբիլիսիի հասարակության համակրանքն ու բարեկամությունը։ Արդարև երաժշտական մեծ վալիք էր լսել նրա «Տէր, ողորմեա՛ն», մեղեդիներն ու մենեքրեները։ Իր քաղցր ու պարզ լավությունները Տեր Նիկոլը գրավում է բոլորի սերն ու համակրանքը։ Թբիլիսիի Վերա կոչված գերեզմանատան հեղեղին, նրա օրով դառնում է

մի ժողովրդական ուխտավայր։ Ամեն կողմից գալիս են լսելու Տ. Նիկոլի անուշ ձայնը։ Նրա շնորհիվ բարեկարգվում է գերեզմանատունը։

Նրկար տարիներ նա պաշտոնավարել է նաև Թբիլիսիի նորակառույց Քամոյանց եկեղեցում, որը, շնորհիվ Տ. Նիկոլի երգեցողության, դառնում է Թբիլիսիի հայ հասարակության ամենահաճախվող եկեղեցիներից մեկը։

1930-ական թվականներին, Բաքվի հայ հասարակության հրավերով, Տեր Նիկոլը տեղափոխվում է Բաքու՝ քահանայադրծելու տեղի մայր եկեղեցում։ Այստեղ ևս նա գրավում է ընդհանուրի սերն ու համակրությունը։

Ուր էլ որ գնացել է, իր հոգևորական, նա գտնվել է իր դիրքի և աստիճանի համապատասխան բարձրության վրա և օրինակելի նախանձախնդրությամբ ծառայել է իր հոտին և եկեղեցուն։ Տ. Նիկոլը աչքի էր ընկնում հայ քահանաների մեջ հայ շարականների իմացությամբ և անթերի կատարումով։ Նա եկեղեցական երգեցողության զարդն էր։

1932 թվականին Թբիլիսիում, Գեորգ արքեպիսկոպոս Չորեքյանի տեղակալության օրոք, Տ. Նիկոլն Ա. Կաթողիկոսի հրամանով,

հրավիրվում է Ս. Էջմիածին՝ որպես Մայր Տաճարի ավագ դասապետ։ Մայր Աթոռում երկար տարիներ նա պատմով ու ձեռնհասությամբ կատարում է իր պաշտոնը մինչև իր կյանքի վերջին օրերը, երբ անողոք հիվանդությունը նրան նետեց անկողին։

Իր երկարամյա և ժողովրդանվեր պաշտոնավարության համար հանգուցյալը պարգևատրվել է ծաղկյա փիլոնով, քահանայական լանջախաշով, ավագ քահանայությունից։ Գեորգ Զ. Կաթողիկոսը նրան պարգևատրել է վարդապետական ականակուռ լանջախաշով։

Մայիսի 6-ին կատարվեց հանգուցյալի լվացման կարգը և հուղարկավորությունը դեպի Ս. Գայանեի վանքը, իսկ հետևյալ օրը՝ թաղումը, հոծ բազմության ներկայությամբ։

Պատարագիչն էր գերաշնորհ Տ. Սահակ եպիսկոպոսը, որը և դամբանական խոսեց՝ դրվատելով հանգուցյալի բեղմնավոր գործունեությունը հայ եկեղեցական անդամատանում։

Ձանաղան քաղաքներից հանգուցյալի հարազատների և Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի

անունով ստացվել էին հարյուրավոր ցավական հեռագրեր։

Հանգուցյալի մարմինը ամփոփվեց իր տիրուհու գերեզմանի կողքին, Ս. Գայանեի միաբանական գերեզմանատանը։

Տ. Նիկոլի մահով Մայր Աթոռը կորցրեց իր հարազատ և հավատարիմ միաբանին, իսկ Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին՝ իր հավատավոր և օրինապահ սպասավորներից մեկին։

Ապրելով բավականին երկար և շփվելով մեր ազգային-եկեղեցական շատ դեմքերի հետ, նա նրանց կյանքից, գործունեությունից պատմում էր շատ համեղ և արժեքավոր, հաճախ անմոռանալի դեպքեր, պատմում էր ժողովրդական բառ ու բանով, համով ու հոտով, և գեղագիտական վայելք էր լսել նրան։

Բարի էր սրտով և ազնիվ, ընկերասեր, զվարճախոս. բաց էր նրա սեղանը բոլորի առաջ։ Ահա թե ինչու թաղման օրը շատեր էին եկել հեռու տեղերից իրենց վերջին հարգանքը մատուցելու Տ. Նիկոլին և խոնարհվելու նրա թարմ հողակույտի առաջ։

«Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի»։

